

מבוא לנושא - "עם ישראל - מאמינים בני מאמינים"

איתיאל גולד

מטרת נושא זה היא הבנת החיבור בין האמונה לעם ישראל. מהותו של עם ישראל היא האמונה בה' ומהות האמונה בה' היא ההתחברות לעם ישראל. בניגוד לאמונה בדתות אחרות, בהם היחיד עומד לבדו מול האל, ביהדות, העם כולו עומד מול ה' ומתחבר אליו כיחידה אחת. כדי להבהיר זאת, נשווה את יצירתו של עם ישראל ליצירת עמים אחרים (מומלץ להציג תרשים זה על הלוח).

עם שנוצר למען העמית אידיאל
 ולא בשל מאורעות היסטוריים
 מקריים.

מהות העם היא העמית
 האידיאל שלנו - הערכים
 אינם התפתחות צדדית של העם,
 אלא יסוד היווצרותו.

חיבור הכרחי בין דת ולאומיות.

היווצרות העמים:
 קבוצת אנשים המתארכים יחדיו,
 באופן מקרי.

יוצרים שפה משותפת,
 מנהלים משותפים, תרבות
 משותפת.

היווצרות מורשת לאומית, אלוה
 לאומית וערכים לאומיים.

אין חיבור הכרחי בין דת
 ולאומיות - הלאומיות קשורה
 למעט החקרתי של האדם
 והדת לצולמו האנוני- אישי.
היווצרות עם ישראל:

פי ידעתי, למען אשר יצוה את-בניו ואת-
 ביתו אחריו, ושִׁמְרוּ דְרָוֹ ה', לעשות צדקה
 ומשפט (בראשית י"ח)

ואתם תהיו-לי ממלכת כהנים, וגוי קדוש
 (שמות י"ט)

השוואה זו יכולה להבהיר את ההבדל הבולט בין היהדות לדתות אחרות כגון הנצרות והאיסלאם: הדתות הללו לא קשורות ללאום מסויים – אפשר להיות אנגלי, צרפתי או ערבי ולהיות נוצרי/מוסלמי. לעומת זאת, לא ניתן להיות חלק מן הדת היהודית ללא השתייכות לעם ישראל, שכן מהותו של עם ישראל הוא מימוש האמונה היהודית בעולם.

לרוב, האמונה נתפסת כדבר אישי והדרך אליה היא ע"י חוויותיו ומחשבותיו של האדם הפרטי. הבנת עיקרון החיבור בין האמונה לעם ישראל, מובילה לדרך חדשה אל האמונה – האמונה צומחת מתוך החיבור לעם ישראל. ככל שנחזק את הקשר לעם ישראל, למורשתו ודרכו, נתחבר ממילא אל האמונה, שכן זוהי מהותו של העם.

דרך זו אל האמונה, ע"י חיבור לעם ישראל, מציג הרב קוק בכמה מקומות (מקורות אלו קשים לתליד הממוצע, אך ניתן להסביר את הרעיון בעל פה):

יש מוסר פנימי של שקידת התורה, הבא מאהבת האמה וכבודיה: איך לא ירצה בן ישראל לדעת את כל תורת אמתו, הנביקה והקדושה, לכל פרטיה, עד כמה שיזדו מגעת באהבה נאמנה. ודרך זה פתח הוא לעסק בתורה לשמה במוכנה היותר נשגב (אורות התורה פרק ו').

נשמתה של כנסת ישראל היא הצדק המוחלט, שבהתגשמותו הוא כולל את כל הטוב המוסרי שבפועל. על כן כל פגם מוסרי, שהאיש היחידי מישראל עושה, מחליש הוא בזה את קשורו עם נשמת האומה כולה. והתשובה הראשונה היסודית היא להתקשר עם האומה בנשמתה, ועמה הכרח הוא לתקן את הדרכים והמעשים כולם לפי אותו התוכן המהותי שבנשמת האומה. מצדדים שונים תבא ותתגלה התשובה. אחד מיוחד מצדדיה אלה יהיה הצער על העלבון שנעלב הרוח הגדול האצור בכל מה שהנחילונו אבותינו, שאין שעור לעזו וכבודו. והרוח הגדול מקורו מקור חיים, המקור האלהי העליון, שהולך ונמשך מדור דור, וכשמימים אליו לב הלא מוצאים בו הכל, כל חמדה וכל תפארה (אורות התשובה פרק ד').

תיאור כללי של המקורות בנושא:

- א. ריה"ל והרמב"ם - דבריהם סובבים סביב העיקרון שהצגנו – הבסיס לאמונה הוא הקשר המיוחד שיצר הקב"ה עם עמ"י ביציאת מצרים ובמעמד הר סיני, קשר שעובר במסורת מדור לדור. הדרך אל האמונה היא ע"י החיבור למסורת של עם ישראל ולא רק ע"י חיפוש אישי של היחיד.
- ב. הרב קוק – מהלך האידיאות: מקור זה עובר לדון בשאלה העמוקה יותר – מדוע ה' בחר ליצור קשר ולהתגלות בעולם דרך עם מסוים ולא דרך יחידים העובדים אותו.
- ג. הרב קוק – איגרת תקנ"ה: מקור זה עוסק בהשלכות של כלל הנושא, על ראיית עם ישראל. ההבנה כי יש חיבור מהותי בין האמונה לעם ישראל, מובילה להסתכלות חדשה על עם ישראל ואף על אלו שלא הולכים בדרך התורה.

